

AD 314

СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА

Приета: прот. № 41 от 03.11.2011 г.

Лектор: Доц.д-р Татяна Коцева

АНОТАЦИЯ

Целта на курса е да даде основни познания за същността, насоките и целите на социалната политика, както и за целевите групи и бенефициентите на социалната политика. Особено място се отделя на генезиса на социалната държава и формите на нейното развитие в европейските общества, както и на спецификите на социалната политика в съвременното българско общество.

ЦЕЛИ

Основна цел на дисциплината е да формира знания за това как възниква и се развива социалната държава, какви са приоритетите на социалната политика на отделни етапи от развитието на обществото, как социалната политика се провежда от правителствени и неправителствени институции, кои са основните социални групи/бенефициенти на социалната политика. След завършване на курса студентите следва:

- Да разбират същността на възникването на социалната държава и нейните форми на развитие в различните общества;
- Да разберат същността на социалната политика и нейните специфики в различните общества;
- Да познават основните целеви групи, към които е насочена социалната политика;
- Да разпознават механизмите на функциониране на социалните политики чрез взаимодействието на основните агенти: държавни организации, неправителствени организации, конкретни лица;
- Да познават нормативния инструментариум на видовете социални политики: закони и други нормативни документи, програми и стратегии в конкретни области;
- Да анализират противоречията и проблемните полета при провеждането на социалната политика в конкретни области, на различни равнища;

ПРЕДПОСТАВКИ

Дисциплината се изучава в II семестър. Предполага основни познания по дисциплините: “Социология”, “Основи на социалната работа”, “Въвеждане в професията”, “Изследователски методи в социалната работа”.

СТАТУТ И СТРУКТУРА

специалност	статут	Кредити	редовно обучение				задочно обучение			
			л	с	у	общ	л	с	у	Общ
Социални дейности и консултиране	Задължителна	6	60			60	30		30	
Публична администрация	Задължителна	6	60			60	30		30	

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Тема 1. Основни понятия за социалната политика. Същност и обхват на социалната политика. Основни цели, задачи и идеологии. Социално осигуряване и социално подпомагане. Социална услуга. Основни агенти – държава, неправителствен сектор. Целеви групи и бенефициенти. Професията социален работник.

Тема 2. Социална държава. Същност, функции, цели. Генезис на социалната държава: от стихийна благотворителност към организирана държавна система на социални услуги. Социална държава и права на човека.

Тема 3. Модели социална държава. Подходи към социалната държава. Модели социална държава. Либерален, корпоративен, социално-демократичен. Теорията на Г. Еспинг-Андерсен за социалните държави. Южно-европейски тип социална държава. Социалистическа държава и социална държава – прилики и разлики. Европейски социален модел.

Тема 4. Пазар на труда и социална политика в областта на заетостта. Пазар на труда – състояние и основни проблеми. Основни понятия: икономическа активност, заетост, безработица. Какво означава качествена заетост? Рискови групи на пазара на труда. Дисбаланси в действащата социална политика по отношение на труда и заетостта и насоки за преоценка на социалната политика.

Тема 5. Доходи и политика на доходите. Бедност и неравенства. Основни тенденции в развитието на доходите. Причини за бедност и социални неравенства. Измерители на бедността. Рискови групи и профили на бедността. Политики за намаляване на бедността.

Тема 6. Здравеопазване и политики в областта на здравеопазването. Основни демографски тенденции, свързани със смъртността и заболяемостта на населението. Самооценка на здравето. Здравна система. Първична, спешна и болнична медицинска помощ. Опазване на общественото здраве. Управление и финансиране на здравната система. Необходимите насоки за промяна в здравната политика.

Тема 7. Политики за населението. Демографски политики – същност, обхват и цели. Антинаталитични и пронаталитични политики. Основни идеи за или против демографската политика в българското общество. Развитие на демографските политики в България: преди 1990 г. и след 1990 г. Позитиви и негативи на демографските политики. Национална стратегия за демографско развитие на РБългария.

Тема 8. Политики, насочени към благосъстоянието на децата. Брой деца. Здраве и бедност сред децата. Образование на децата. Политики, насочени към рисковите групи деца. Деинституционализация: контекст, визия, подходи, цели.

Тема 9. Политики, насочени към младите хора. Основни характеристики на ситуацията на младите хора в България. Заетост, безработица, образование, здравно състояние. Основни проблеми в младежка възраст и насоки за въздействие. Принципи на младежките политики на ЕС.

Тема 10. Пенсионно осигуряване – състояние, проблеми и насоки за развитие. Основни фактори. Основни промени и слабости на разходопокривната система. Трите стълба в пенсионната система.

Тема 11. Социална политика, насочена към възрастните хора в България. Остаряване на населението. Социални услуги, насочени към възрастните хора – брой, видове. Деинституционализация на грижите за възрастните хора. Основни проблеми в доставянето на услуги и насоки за подобряване.

Тема 12. Малцинства. Политики, насочени към интеграция на малцинствените общности.

Профили на заетост, безработица, образование и здравно състояние на големите малцинствени общности в България. Основни проблеми и насоки на въздействия – политики на заетост, образователна, жилищна и здравна политики.

Тема 13. Домашно насилие и трафик на хора. Политики, насочени към жени в риск. Насилие в обществото и домашно насилие. Трафик на хора и проституция. Политики и програми за решаване на проблемите с насилието и трафика на хора.

Тема 14. Джендърният проблем. Политики, насочени към равнопоставеност на половете. Джендърният проблем в българското общество. Полови равенства и неравенства. Конфликтът “работа-семејство”. Политики за хармонизиране на професионалните и семейните роли.

МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Изпитната оценка се изгражда от два компонента:

писмен реферат върху определена тема от конспекта, свързана с проучване на политиката, насочена към целева група;

устен семестриален изпит върху конспекта

Участието на студентите в лекционните часове с предварително подготвени кратки изложения по конкретна тема е стимул за висока оценка.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Коцева, Т. 2011. *Лекционен курс по Социална политика*. БСУ учебни материали http://www.bfu.bg/e-services/materiali/chn/soc_pol.html
2. Алексиев, Я. 2011. *Хората в зависимост от държавата*. С: Институт за пазарна икономика
3. Брайкова, Т. 2000. *Теория на социалната политика*. С. Изд. Парадигма
4. *България: социални предизвикателства и евроинтеграция*. 2007. Икономически доклад за Президента на Република България
5. Владимирова, К. 2011. *Професионализация на услугите за възрастни и зависими хора*. С.
6. Димова, Д., Й. Кусев. 2003. *Социална политика и социални дейности*. С. Изд. Тракия-М
7. Ийтуел, Дж. и кол. 2001. *Твърди бюджети – слаби държави. Алтернативи на социалната политика в Централна и Източна Европа*. С.
8. Коцева, Т., Д. Костова. 2007. *Младите хора и интимността в условията на социална промяна*. С. Акад. Изд. “Проф. М. Дринов”
9. Петков, К. (Съст.). 2008. *Европейска социална политика*. Пловдив: УИ „П. Хилендарски”
10. Спасов, К. 2008. *Социален мениджмънт: наука, практика*. С. Персонал-консулт
11. Танев, Т. 2008. *Анализ на публичните политики*. С: Военно издателство
12. ИСС. 2009. *Работните места и кризата – ответни действия на Европа чрез политиките*. Международ. Конференция, 2009
13. ИСС. 2009. *Активизиране на европейския пазар на труда. Антикризисни политики и мерки*.
14. ИСС. 2010. *Борбата с бедността и социалното изключване – обществен консенсус за нова ефективна политика*. Международ. Конференция. 2010

Допълнителни учебни материали от сайтове, поставени в учебни материали на сайта на БСУ.

ИЗПИТЕН ВЪПРОСНИК

AD 314

СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА

Лектор: Доц.д-р Татяна Коцева

1. Основни понятия за социалната политика. Същност и обхват на социалната политика. Основни цели, задачи и идеологии. Основни агенти – държава, неправителствен сектор. Целеви групи и бенефициенти. Професията социален работник.
2. Социална държава. Същност, функции, цели. Генезис на социалната държава: от стихийна благотворителност към организирана държавна система на социални услуги. Социална държава и права на човека.
3. Подходи към социалната държава. Модели социална държава. Либерален, корпоративен, социално-демократичен. Теорията на Г. Еспинг-Андерсен за социалните държави. Южно-европейски тип социална държава. Социалистическа държава и социална държава – прилики и разлики. Европейски социален модел.
4. Пазар на труда и социална политика в областта на заетостта. Пазар на труда – състояние и основни проблеми. Икономическа активност, заетост, безработица. Какво означава качествена заетост? Рискови групи на пазара на труда. Дисбаланси в действащата социална политика по отношение на труда и заетостта и насоки за преоценка на социалната политика.
5. Доходи и политика на доходите. Бедност и неравенства. Основни тенденции в развитието на доходите. Причини за бедност и социални неравенства. Измерители на бедността. Рискови групи и профили на бедността. Политики за намаляване на бедността.
6. Здравеопазване и политики в областта на здравеопазването. Основни демографски тенденции, свързани със смъртността и заболяемостта на населението. Самооценка на здравето. Здравна система. Опазване на общественото здраве. Необходимите насоки за промяна в здравната политика.
7. Политики за населението. Демографски политики – същност, обхват и цели. Антинаталистични и пронаталистични политики. Основни идеи за или против демографската политика в българското общество. Развитие на демографските политики в България: преди 1990 г. и след 1990 г. Позитиви и негативи на демографските политики. Национална стратегия за демографско развитие на РБългария.
8. Политики, насочени към благосъстоянието на децата. Здраве и бедност сред децата. Образование на децата. Деца в неравностойно положение. Политики, насочени към рисковите групи деца.
9. Основни проблеми и тенденции в младежките възрасти. Политики, насочени към младите хора, и насоки за въздействие. Принципи на младежките политики на ЕС.
10. Пенсионно осигуряване – състояние, проблеми и насоки за преодоляването им. Трите стълба в пенсионната система. Социални услуги, насочени към възрастните хора в България – състояние и проблеми.
11. Политики, насочени към интеграция на малцинствените общности. Основни проблеми и насоки на въздействия – политики на заетост, образователна, жилищна и здравна политики.
12. Политики, насочени към жени в риск. Насилие в обществото и домашно насилие. Трафик на хора и проституция. Политики и програми за решаване на проблемите с насилието и трафика на хора.
13. Политики, насочени към равнопоставеност на половете. Джендърният проблем. Конфликтът “работа-семейство”. Политики за хармонизиране на семейните и извънсемейните роли.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Коцева, Т. 2011. *Лекционен курс по Социална политика*. БСУ учебни материали http://www.bfu.bg/e-services/materiali/chn/soc_pol.html
2. Алексиев, Я. 2011. *Хората в зависимост от държавата*. С: Институт за пазарна икономика
3. Брайкова, Т. 2000. *Теория на социалната политика*. С. Изд. Парадигма
4. *България: социални предизвикателства и евроинтеграция*. 2007. Икономически доклад за Президента на Република България
5. Владимирова, К. 2011. *Професионализация на услугите за възрастни и зависими хора*. С.
6. Димова, Д., Й. Кусев. 2003. *Социална политика и социални дейности*. С. Изд. Тракия-М
7. Ийтуел, Дж. и кол. 2001. *Твърди бюджети – слаби държави. Алтернативи на социалната политика в Централна и Източна Европа*. С.
8. Коцева, Т., Д. Костова. 2007. *Младите хора и интимността в условията на социална промяна*. С. Акад. Изд. "Проф. М. Дринов"
9. Петков, К. (Съст.). 2008. *Европейска социална политика*. Пловдив: УИ „П. Хилендарски“
10. Спасов, К. 2008. *Социален мениджмънт: наука, практика*. С. Персонал-консулт
11. Танев, Т. 2008. *Анализ на публичните политики*. С: Военно издателство
12. ИСС. 2009. *Работните места и кризата – ответни действия на Европа чрез политиките*. Международ. Конференция, 2009
13. ИСС. 2009. *Активизиране на европейския пазар на труда. Антикризисни политики и мерки*.
14. ИСС. 2010. *Борбата с бедността и социалното изключване – обществен консенсус за нова ефективна политика*. Международ. Конференция. 2010

Допълнителни учебни материали от сайтове, поставени в учебни материали на сайта на БСУ.